

Politikai
röpiratok

111.

119
905

MIÉRT FOGUNK HARCZOLNI,
HA ISMÉT HARCZRA KERÜL A DOLOG?!

1874

EGY OBSZ. KÉPVISELŐ.

12

BUDAPEST 1877.

METZGER EMIL BIZOMÁNYA.

DE BALLAGI GÉZA.

Meddig fogja még tűrni Európa, meddig fogja még tűrni a művelt világ, meddig fogja még bosszulatlanul tűrni az igazság arculvert istene, hogy Oroszország, mely gúnyt űz legszentebb érzelmeinkből, mely sárba tapodja a humanitás magasztos elveit, mely a civilizationak póznára huzott cégére alatt iszsza torát a szabadság hős bajnokainak, megtorlatlanul gázolhasson a népjogok szent mezején? Oroszország, melynek minden tette a zsarnokság tette, melynek minden szava a szabad népekre vert rabláncok csörgése, melynek minden gondolata, mindannak meggyalázása, a mi tiszteletre méltó, szent és magasztos a föld kerekiségén, büntetlenül fogja-e a szenvedő emberiség millióinak átkaival sujtott fejét fenyegetésre emelni, a szabad-

ság, egyenlőség, testvériség, haladás, műveltség, gyarapodás fenyegetésére? Ám, ha egész Európa, ha az egész világ büntetlenül hagyná is Oroszország orgiáit, a magyar nemzet megszorítja büntető öklét s lesujtja azt negyedszázados keserves szenvedéseinek okozójára, megérdemelt, megillető szabadsága orgyilkosára, az a magyar nemzet, melynek apái boszút esküdtek Világosnál a gyilkos bérencre, az a magyar nemzet, melynek fiai negyedszázados szenvedésben izmosodtak fel a boszura, s mint egykor bástyául szolgált nyugat műveltségének a keleti betörések ellen, úgy szilárd bércfal gyanánt fog gátot vetni a népjogokra rohanó éjszaki zagyva áramlat ellen.

Nincs az osztrák-magyar birodalomban példa arra, hogy valaha oly egyetértő lett volna bármely tetteben, mint a legközelebb Oroszország ellen kifejtendő actióban. S midőn az egész birodalomban mindenkiben megért az elhatározás, bámulva és örömmel vettük észre, hogy az annyi-féle érdekek oly csodálatos módon találkoztak egy központban, mint az emberi testben lüktető vér az emberi szív kamrájában! Ha Bosniak és Vanderlik az osztrák birodalmi tanács orosz sugárban sűtkérező tagjai nem tudják, mint állították, mi birná szláv származásu katonáinkat az orosz elleni

küzdelemre, bizvást megfélelhetnek azok nekik: az orosz kancsuka, mely iránt Bosniak és Vanderlik is oly igen gyenge előszeretettel viseltetnek, hogy csak biztos távolból, az osztrák-magyar birodalom szabadságot lehelő földjéről kívánnak annak pattogatásaiban gyönyörködni.

Csakis ennek tulajdonítható, hogy külügyeink vezetője, a testünkből való test, a vérünkből való vér, Andrassy Gyula gróf legutóbbi szilárd elhatározásával, melylyel az orosz fondorlatok ellenében határozott fellépésünket a Néva partján értésül adta, oly általános, oly egyhangu, oly riadó lelkesedést szült! Hadd tudják meg szabadságunk elfojtóit, hadd érezzék a népszabadság zsarnokait, a népjogok rablóit, hogy még akad nép, még van állam, mely üzelmei ellenében tiszteletet fog szerezni a népjogoknak s erővel és akarattal bír azok megszegőjét számadásra vonni, még akkor is, ha e törvénszegő Európa akaratának végrehajtója gyanánt képzlődik szerepelhetni.

Elfojtott lélekzettel néz Európa a keleti kérdés megoldása elé; ez elfojtott lélekzet az ez év december közepén letelő fegyverszünet, melyet a győzelmes ottoman hatalom volt kénytelen az európai hatalmak arcátlan képviselőjének, Oroszországnak presiójára felzendült alattvalóinak, az ellene lázadt rác király-jelöltnek s a hitszegő Montenegrónak ez év november elején megadni. Az ágyúk bömbölése elnémult, a kardok hüvelybe bocsáttattak, a hadifelek közti határvonalat megállapító demarcationalis bizottság iszonytól sápadozó arccal járja be a pusztító háboru gyászos színhelyét s midőn a diplomaták élénk jegyzékváltása ideges gyorsasággal siet a fenforgó differentiakat elosztatni, vésztjósló kardcsörtetés hangzik mindenfelől, s a nehéz ágyúszerkek dörömbölésében szorongó aggodalommal várja mindenki az elérohanó Mars kiáltását: „A diplomataizálásnak vége; döntsenek a fegyverek.“

A rémes szélesöndben a kitörendő vihar borzalmi ellen mentőeszközökről kell gondoskodni: ezt érzik ösztönszerűleg a hatalmak, midőn még egyszer felállítják a conferentia azon villámhárítóját, mely

eddig, valahányszor a vihar előtt állítottatott fel, mindig szerencsésen levonta a — romboló istennyilát. Ez évben még a fegyverszünet letelte előtt akarnak a hatalmak képviselőik által egymással érintkezésbe lépni, de bármily auspiciumok alatt nyilják is meg az értekezlet, annyi szent, hogy azon legkevésbé, vagy legfőlebb szinleg lehet szó békéről; tényleg az a cél, hogy a jövő esélyeivel szemben a résztvevő hatalmak pártokra szakadhassanak.

Jelenleg ugyanis arról van szó: békésen oldassék-e meg a keleti kérdés vagy fegyveres eszközökkel. A keleti kérdés, melynek az idők folyamában már annyi mindenféle értelme volt, most ezen értelmezést nyerte: Az európai török birodalomban levő keresztények sorsának enyhítése, mely enyhítés felett azt kell érteni, hogy a keresztény tartományok közigazgatási önkormányzatot kapjanak, törvényelőtti és vallásegyenlőséggel birjanak, nemzetiségi nyelveik az állam hivatalos nyelvével concurráljanak, az állami hivatalok a tartományokban a felekezetek aránya szerint töltsenek be, az eddig természetben teljesített adók ezentul készpénzben vétessenek meg, az adóbérlőket el kell csapni, az adótizedet be kell szüntetni. Kimondhatlan zavart okoznának az ily követelmények bármely államban is, de az, a mi a keleti kérdést legujabb értelmé-

ben megoldhatlanná teszi, az a jelenlegi európai constellatiók folytán vérszemet kapott Oroszország azon követelménye, mikép a zultán köteleztessék arra, hogy az eddigi rendőröket kergesse el, a birodalmának ázsiai feléből ne merjen európai felére katonát hozni s minden vitályos kérdésben, mely közte s keresztény alattvalói közt felmerül, ne felségi elhatározása, hanem az európai hatalmak képviselőiből álló ugynevezett „garantia-bizottság“ véleménye legyen a döntő, mely egyszersmind fensőséggel bír a zultán és a zultán keresztény alattvalói felett egyaránt minden oly kérdés megbirálásában, mely a keresztény lakók sorsát vagy az ugynevezett „keresztény tartományok“ érdekeit illeti. S ha ezek után valaki azt szeretné magával elhitetni, hogy hiszen mindez még veszély nélkül létesíthető s ha a jövőre veszélyt rejt magában, ám gondoskodjanak a veszély elhárításáról azok, kik a veszély kitörését megérik, — azt rögtön kiábrándítja Oroszország azon követelménye, hogy a örök lakosság, mely tudvalevőleg a hadierő egyedüli anyagát nyújtja, fegyvereztessék le, oly követelmény, melyet a legcsufosabban megalázott állammal szemben sem lehetne anélkül szóbahozni, hogy az a végső kétségbeesés utolsó erejével tiltakozzék e meggyalázás ellen.

Oroszország célja nagyon világos. Első tekintetre el van árulva brutalitása, melylyel a hatalmak közti egyetértést feldulta, a keleti kérdés kényes ügyét napirendre vonszolta s válogatás nélkül minden eszközt megragadott, hogy magát a „beteg ember“ örökösévé feltolhassa. A hatalmak szelid követelményeit durva öklelőzéssé tette s egyszersmind mindent elkövetett, hogy minél teljesíthetlenebb követelmények által minél bonyolultabbá és tisztázhatlanabbá tegye a helyzetet. Keresztény tartományok alatt csak Hercegovinát, Bosnyák- és Bolgárországot érti, hol ágensei derekasan fáradoztak s így csak azon keresztények sorsával törődik, kiknek lelkét rubeleivel már megvásárolta; de különben is minden tettével elárulta, hogy a békés megoldást, mely az itt elősorolt követelmények teljesítésében állana, egyáltalában nem kívánja. Ha e szándékát nem akarják megérteni, kézzelfoghatóbbá teszi óhaját azáltal, hogy a jogtalanul fellázadt, de méltóan bünhődött rác fejedelem és a montenegrói vladika részéről ő maga az orosz, ki saját megveretését elismerte, oly feltételeket dictál a győzedelmes töröknek, aminőket a győző szokott a legyőzötteknek.

Oroszország célja egyszerű és világos: megragadni azon latorilag rendkívül kedvező alkalmat,

melyet az európai constellatiók nyujtanak neki s hódító hadjáratot indítani a porta ellen. Mindenki előtt ösmeretes dolog, hogy a keleti kérdésben érdekelt hatalmak: az Ázsiában birtokos Angol-, Muszka- és Törökország, azonkívül Német-, Francia-, Olasz- és Ausztria-Magyarország; de azon érdekek, melyek e hatalmakat a keleti kérdéshez fűzik, különfélék s e különféleség magyarázza meg álláspontjaikat is. Mig Ausztria-Magyarország csak azért óhajtja a békés megoldást, nehogy a viszonyok változtával ő reá maradjon a „beteg ember“ szerepe, addig Olaszország, melyre a keleti kérdés csak annyiban bir érdekkal, hogy alkalmat nyujt neki a véres megoldás esetén az oroszlán nyomában járó sakál előnyeire szert tehetni, homlokegyenest ellentétes álláspontot foglal s hogy eziránt kétségben sem lehessen senki, kikötőit máris megnyitotta az orosz hadihajóknak. Francia- és Németország a viláгурalom kulcsát tekintik ugyan a Balkán félsziget birtokában, mindketten óhajtanak is viláгурalomra jutni, de erre első sorban egymás tönkretételét tekintik szükségesnek s ekkép egymás hajában elszigetelten maradnak; Angol- és Oroszországra nézve bir közvetlen érdekkal a kérdés, Angolországra nézve azon konzervatív szempontból, hogy a porta fentartásával a „viláгурalom

e kulcsával“ reá ne nyissák az ajtót ázsiai birto-
kaira, Oroszországra nézve pedig, mely a „beteg
ember“ meséjét kiköltötte, annyiban bir fontosság-
gal, mint az örökösre az örökség elfoglalása. Amint
tehát világos, az örökségre áhító Muszkaországra
nézve e helyzet rendkívül kedvező; mivel a két
szárazföldi nagyhatalom, Német- és Franciaország
ezuttal izoláltatott, Olaszország Ausztria-Magyaror-
szág megfélemlítésére biratottolcsó ígéreteivel, Anglia
pedig nem szárazföldi hatalom, hogy Oroszországgal,
— orosz számítás szerint, — szembeszállhasson.

Szerette volna azonban Oroszország és sze-
retné még most is, ha hódító hadjáratának joga-
sult szint adhatna. Az 1856-ik évi párisi szerző-
dés biztosítja Törökország integritását s mint a
mézre vagyó medve a fulánkokra, úgy rémül Orosz-
ország azon véletlenre, ha talán a garantáló hatal-
mak a háboru folyamában hirtelen valami meg-
egyezéssel arra határoznák el magukat, hogy Orosz-
országot újabb husz évre tegyék ártalmatlanná
Európára nézve. E tekintet késleltette az orosz hó-
dító hadjáratot, de titokban és nyíltan minden
megtörtént, a mi a portát hadüzenetre birhatta
volna. És Oroszország nem meri a hadjá-
ratot megindítani, nem is fogja merni
mindaddig, míg meg nem győződik arról,
hogy a háborura okot szolgáltatató dur-

vaságai, sértegetései, abszurdnál abszurdabb követelményei mind haszontalanoknak nem bizonyultak aljas céljának kivitelére.

A cár moszkvai beszéde, Gorcsakoffnak ezt követő mozgósítási körjegyzéke azt bizonyítja, hogy Oroszország az elhatározás küszöbén áll. Ők a háborut közel kilátásba helyezték. És nem fogja-e a muszka ellenlábasa, az angol, békekísérleteivel e háborut elodázni? Sokkal fontosabb érdek parancsolja az angolnak, hogy az előbb-utóbb fölveendő keztyűt Európában vegye fel az éjszaksarki hatalomtól. Ázsiában a két nagy hódító birtokai immár érintkeznek s az összetűzés immár kikerülhetlen; de inkább választja a háboru színhelyeül a Balkán félszigetet, hol több előny biztosítja fölényét az orosz felett. Ily előnyt ad az angolnak itt azon körülmény, hogy a szárazföldi hadjáraton kívül tengeri ütközetek vivhatók s e téren nincs hatalom, mely föléje érhet. De előnyt nyújt neki azon körülmény is, hogy itt az ő érdekeit két állam érdekeivel azonosítja, el is tekintve attól, hogy a segélyforráshoz, az anyaországhoz is aránytalanul közelébb áll a balkánszigeti csatatér. Az angol immár ismeri a török katonát és a világ legjobb csatárjának tartja: ime egy okkal több, amiért inkább itt tegye magára nézve ártalmatlanná a moszkovita áramlatot.

Immár bizonyos, hogy a keleti kérdés véres megoldása kikerülhetetlen s hogy Oroszország brutalitására mennyire felháborodott a közérület európaszerte, bizonyítja azon örvendetes jelenség, mikép Oroszország teljesen izoláltan marad a konferenciát illető javaslataiban s hogy az orosz ügy mily cudar, mily szégyenletes, tanusítja az olasz király legutóbbi trónbeszéde, mely határozottan desavoual minden fellépést bárminemű fegyveres érdekekben, utolsó és egyedüli szövetségese is megtagadja tehát a moszkvai kénkövekkel menydörgő fenyegetőzést.

A háboru chanceai egy percig sem lehetnek előttünk ismeretlenek. Egy tekintet az orosz hadtömegre, egy tekintet a derék ozmán hadseregére lehetetlenné teszi a habozást.

Oroszország katonája aránytalanul csekély, mivel a 86 milliós birodalomnak alig van félmillió oly katonája, kit Európának bemutathat. A többi, mintegy 700,000 lusta paraszt, iszákos és oly garázda, hogy inkább főbelöveti magát, mint sem

hogy az annyira szükséges rend és fegyelem szabályaihoz tartózkodnék, Oroszországban majdnem minden második hadköteles megesonkítja magát vagy elszökik. A tiszték? Láttuk néhány példányát közelebb itt Magyarországon; tudatlanok, durvák, neveletlenek, kik nem valók egyébre mint a vutki fogyasztására, kihágásokra s az ősi vadságban maradt ország aljas céljainak erőszakos kivitelére, erre sem, a szó valódi értelmében, mert például a marhatenyésztő nomád kipesakok, egy marok ázsiai nép, egymagukban képesek voltak huzamos ideig leckéket osztogatni a modern hadászat kikiáltott tanítványainak s maga Csernajeffer, kinél ez idő szerint nincs nagy Oroszországban jobb hadvezéri talentum, Taskend alatt 150,000 „jeles“ orosz katonával 12 ágyuval vereséget szenvedett egy 20,000 főből álló horda részéről, melynek alig vezérei voltak oly helyzetben, hogy a kezökben levő primitiv fegyveren kívül lábukon csizma is lett volna; csak a megszaporitott sereggel volt képes a később elszéledt, megfogyatkozott „hordát“ megverni s ha elképzeljük, hogy Taskend teljesen üres és elhagyott vala, midőn Csernajeffer azt elfoglalta, teli torokkal kacaghatunk e tábornok ismeretes elnevezése fölött: „Taskendi hős“.

Mivel fenyegetőzik hát az orosz? gyalogságát a Morava partjain porolták ki, tüzérsége ninesen, hajóhada pedig? Valóban mosolyognunk kellene, ha tutajhajtókra gondolva, szemeink elé képzelnök az oroszok fenyegetését tengeri flottájukkal, melynek immár az a hajdani előnye is elveszett, hogy vezérlete angol tisztok kezeiben feküdnék; vagy majd kezökre keritik ezek?

Ennek ellenében mily egészen más benyomást éreztet a török katona szemlélete! A török katona bátor, kitartó és eszes. Szó sincs róla, hogy a muszka katona kibirhatná azt, ha hónapokig sem kap zsoldot, mégis talpon álljon s mint a török katona, oly lelkesülten szálljon sikra, anélkül hogy televutkizta volna magát előbb bátorsággal. A török katonát legalább a vallás lelkesíti és azon eszme bátorítja, hogy igaz ügyért harcol. Az orosz katona? Az amugy is alamuszi embert elrémiti a gondolat, hogy mindenféle csak nyomoruságot viszen, s mivel mégis ő, kit cipelnek, mint a birkát s nem az, ki vezeti, kénytelen elpusztulni, természetes, hogy még az istenbe vetett bizalmát is elveszti. A vutki nem művelhet csodát.

A mohamedán nép különben is kiválóan megérdemli figyelmünket. A mohamedán születésétől fogva katona. Már mint gyermek magába szíja

azon tudatot, hogy neki hitét, hazáját kell oltalmazni és e tudatában nem sundiskodik, mint a katonai kötelezettség alól kibuvó orosz, hanem büszkén mondja mindenkor: „Hála az istennek, én müzülmán vagyok!“ Egy katonai nemzet ellenében a fellázadt parasztság: így fog kinézni a török-orosz háboru! És e háboru hosszan tartand, anélkül, hogy az igaz ügy hátrányával végződnék: mert a világ 140 milliója mahomedánját már áthatotta a szent tudat, hogy a durva erőszak ellenében a müvelt világ boszuját vannak hivatva kitölteni.

Hogy mily kicsinyes eszközökhöz fordult a gyávaságát és alamuszsiságát egyaránt érző Oroszország, eléggé mutatja, mily nevetségesen csekély dologból fúttá fel újra, kilenczedszer a keleti kérdést.

Podgoricán, egy piszkos török városban Montenegro közelében, 1875. év nyarában vásár volt, s mint ilyenkor szokás, a vásári nép leitta magát s kihágásokra vetemedett. Így történt, hogy egy törököt, ki nyájasan ajánlotta gyümölcseit a korcsma vendégeinek, a felpálkázott parasztok tettelegesen bántalmaztak. Épen az adók beszédése folyt tartományszerte, mint szokás volt, katonák és rendőrök segélyével, s mivel a termés rossz volt, igen élénk volt a parasztok elégtelensége. A korcsma népe természetesen politizált és káromkodott. Ily körülmények közt akarta magát a szegény müzülmán még védelmezni is. Több sem kellett: a gyümölcésárust ütlegették, de a védekező gyümölcésáros megragadott ijedt védekezésében egy parasztot, s azt fojtogatni kezdte, ki erre a müzülmán szívébe mártotta yataganját. A müzülmán kiadta lelkét.

Ez a koresmai kraval a keleti kérdés legújabb történetének kezdete. — Bajos volna meghatározni, vajjon csakugyan birt-e némi befolyással ezekre a parasztokra később Ausztria-Magyarország uralkodójának utazása, annyi azonban konstatálható, hogy a rubelek már régóta nagy keletnek örvendettek a Balkán félsziget munkakerülő és pénzsovár népének kezeiben. — Az oroszok által oly rég óta szított tűz végre lángra lobbant a tunyaságra és rabszolgaságra született hercegocok- és bosnyákokban is.

A koresmai jelenetnek folytatása az volt, hogy a török lakosság megtámadta a keresztény lakosságot s mivel ott mindenki fegyverben jár, meg lehetős verekedést inprovizáltak, melyben a hercegocok huzták a rövidebbet. A porta ugyan befogatta és megbüntette a bűnösöket, de már késő volt: a hegyekben tartózkodó rablóbandák a föld népéhez szálltak, azokkal egyesülten megkezdték a „keleti háborút“, melyben a törökök mindig azon vették magukat észre, hogy marháik, podgyászuk, szállitmányuk elraboltatott. Dervis pasa ugyan minden lehetőt megtett e rablóhadjárat befejezésére, de csakhamar megért a török kormányban azon meggyőződés, hogy haszontalan fáradság a hercegocokkal verekedni, mivel azok folytonosan új

gyámolításban részesülnek Montenegro részéről — melynek uralkodója ez időre Szentpétervárról magasabb subventiót huzott, — majd midőn a lázadás néhány bosnyák falura is kiterjedt, — Szerbország is éreztette gyámolítását.

Ily körülmények közt erősebb figyelő hadtestet küldött a porta a szerb és montenegrói határokra. E körülmény gondolkozóba hozta a két fejedelmet. Midőn azonban látták, hogy 1876. tavaszán a hatalmak alkudozásba bocsátkoztak a lázadókkal s ez alkudozásban oly rendkívüli előnyöket akarnak biztosítani a hazatérőknek: a két fejedelem titkos összeköttetésbe helyezte magát egymással s az oláh és görög uralkodókkal.

Mit tettek azalatt az európai hatalmak? Elhatározták, hogy a pacificatiót mindenáron keresztül viszik. Az, hogy felhívásukra senki sem felelt, őket nem zavarta meg: megbízták konzulaikat, hogy a lázadókkal összeköttetésbe lépjenek. Ez azonban nem történhetett meg, mert noha Lyubibraticson és Peko Pavlovicson kívül nagyon sok vezére volt is a lázadóknak, soha sem lehetett közülök senkit megtalálni, ép oly kevésbé bárminemű alkudozásra, mint komoly ütközetre. — A rác és montenegrói fejedelmek ezalatt megértették, hogy sem Görög- sem Oláhország nem akar velök ac-

tióba lépni, s csak Oroszország részéről remélhetik, hogy agenseinek ígéreteit beváltja, de látva azt, hogy a hercegovcok és bosnyákok oly könnyen tartják fen magukat s oly nagy előnyökre tesznek szert, 1876. nyarában megkezdték az ismeretes háborút a porta ellen.

A kilátások igen kecsegtetőek voltak, mivel az olló által öngyilkossá lett Abdul-Aziz utódja V-ik Murad szelid örült volt s nem volt épen reménytelen a kilátás, hogy a török hadseregben meglazul a fegyelem s könnyü szerrel fogják az örök-hagyót kitaszítani!

A terv is igen kitünőnek látszott. Szerbia három hadtestet indított: egyet a Drinán át, melynek célja volt a lázadókkal, — kik ekkor sem voltak megtalálhatók, — és a montenegrói hadsereggel egyesülni, a másik hadtestnek célja volt a bolgárokat fellázítani, a harmadiknak e két hadtestet működésében segíteni kellett.

És mindennek füstbe kellett szállania! Augustus havában megmutatta a török nemzet, hogy egyaránt politikus és katona: míg a véletlen szerencsétlenségnek, hogy uralkodói egyre-másra képtelenek voltak a kormányzásra, Hamidot ültette a kalifák ősi trónjára s a csatatéren? . . . Ott megmutatta, hogy karja és feje egyaránt helyén van

s csak az október 30-tól a november 2-ig terjedő diadalmenetre kell utalnunk, hogy Törökország kiapadhatlan erejére mutathatunk. S midőn a porta azon helyzetben volt, hogy lázadó alattvalóját megbüntetheti az orosz ultimátum megakadályozta az igazságos boszu érzetetésében.

Micsoda címen lép fel Oroszország a török birodalom alattvalóinak protectoraul, micsoda címen meri bitorolni Európában a civilizator szerepét? Ugyanazon címen tolakodott fel, amely címen Europa akaratának executoraul szerepelt: a tolakodó szemtelenség címén.

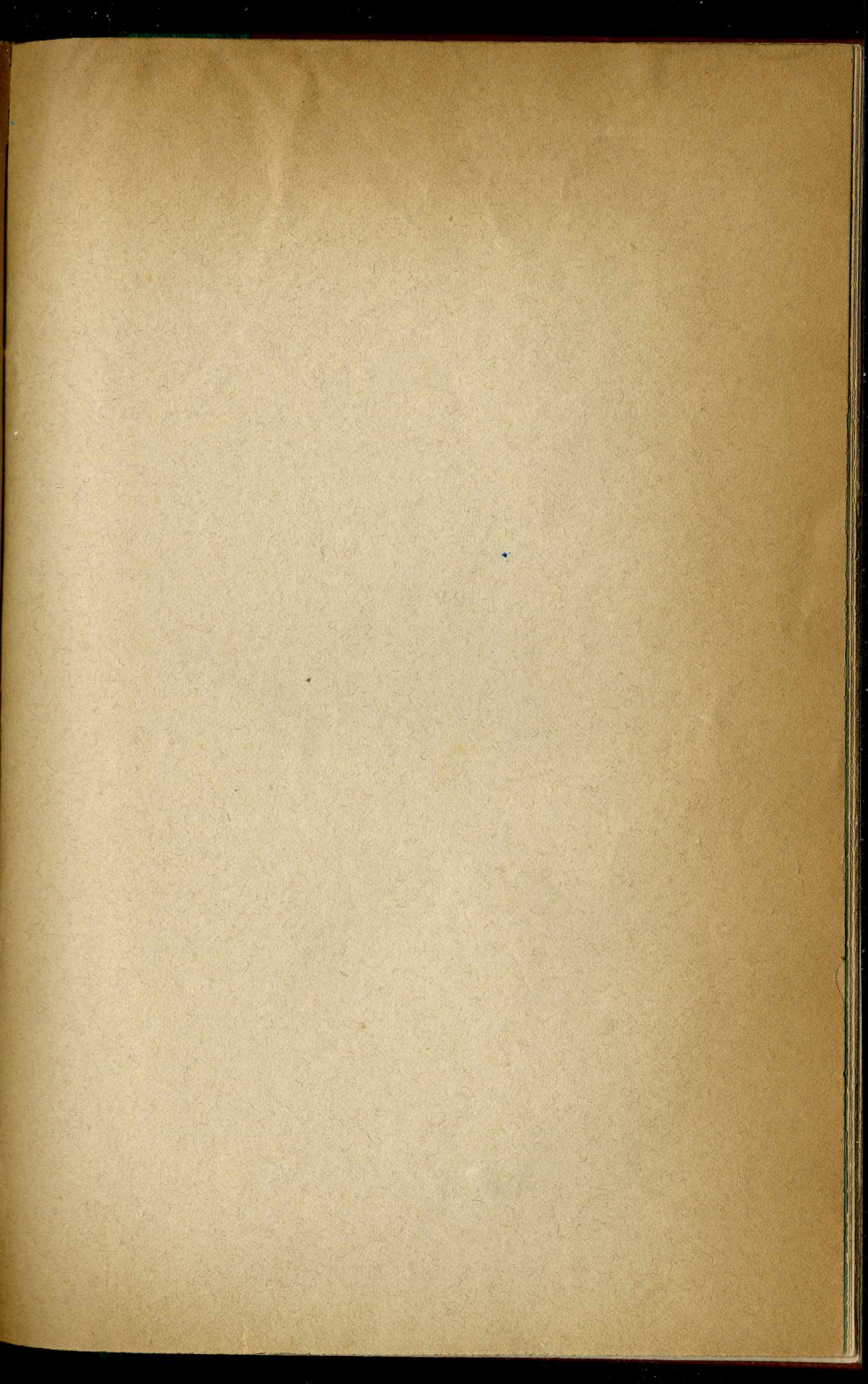
Ámde midőn e tolakodásában minket, a magyar nemzetet is fenyegetéssel merészeltel illetni: bátran lépünk ki a sikra, hogy ellenfelünknek le-
rójuk régi tartozásainkat.

Vádoljuk Oroszországot a népjogok eltiprásával, vádoljuk őt a lengyel nemzet meggyilkolásával, vádoljuk őt a szibériai ólombányákban nyöszörögve kinszenvedt százezrek halálával, de a mi kezünkbe adja a boszu jogosult fegyverét: vádoljuk őt a magyar szabadság meggyilkolásával.

Midőn vádunkat emeljük, az, mi szavunknak erőt ad, a milliók szenvedése s a mi actiónkat vészthozóvá teszi az oroszra: az Oroszországnak ujabb törekvése egy nemzet legyilkolására.

Addig is, míg Ausztria-Magyarország állami actiójával utját szegi a moszkovita törekvéseknek, meg fog tenni a magyar nemzet mindent, a mivel isten és világ előtt szent és igaz ügyét előmozdithatja. Ifjaink pénzt gyűjtenek a rege-szerü hősiességgel küzdő törökök részére, férfiaiunk, kiknek izmaiban dagad az erő, az igaz ügy védőinek sorai-ban állnak helyet s lelkes honleányaink tépést küldenek a magasztosan küzdő hősök sebeire!

DE BALLAGI GÉZA.

METZGER EMIL könyvkereskedésében

Budapesten, a nemz. színház bérházában megjelent és kapható:

K-i-K-i

NAPTÁR az IDEGES ÉVSZÁZAD 77-ik ESZTENDEJÉRE

írta, összegyűjtötte

GIL BLAS

Ára 80 fr.

Az I-ső kiadás egy nap alatt fogyott el.

A KIS MENYECSKE.

Operetta 3 felvonásban. — Fordította RÁKOSSY JENŐ.

Ára 40 fr.

CARMEN

opera meséje. Írta Gr. SZERENKI VILMA.

Ára 10 fr.

IFJUSÁGI KÖNYVTÁR. 2 kötet.

Írta CSISZTER-UCROZSY IDA.

Tartalmaz: Humorisztikus elbeszéléseket, novellákat stb. 12-18 éves fiúk
és lányok számára.

Ára mindkét kötetnek 2 frt helyett 1 frt.

BUDAPESTI EMLÉK.

album 48 tizen csinos levélkép. Múzeum, Akadémia, Színház, Lánchíd, várapalota stb.

Ára 80 fr.

NEMETH, Magyarország tál térképe.

2 nagy lap.

Ára 6 frt 80 kr. helyett 2 frt.

Német nyelven!

Wesen und Geschichte der Freimaurerei

von Dr. L. LEWIS

5-te Auflage 2 fl.

Enttüllungen aus der Freimaurerei!

Die Bedeutung des 33-ten Grades

(Souverain grand inspecteur Général.)

von CH. E. RONIER.

50 fr.

Budapest, 1876. Weizmann testvérek könyvnyomdája.

